

18. HET OOG DES MEESTERS

De pv

Doel	de leerlingen leren een pv herkennen in een zin (waarom die term trouwens?); ze ontdekken er de vormelijke en inhoudelijke kenmerken van; ten slotte bepalen ze waar een pv staat in een zin en hoe ze daarvan gebruik kunnen maken om het te ontdekken.
Vaardigheden	lezen - luisteren - spreken - schrijven - (kijken)

Stap 1

Deze stap behandelt het begrip *persoonsvorm*.

Aanbodfase

1-2. De leerlingen verzamelen werkwoordsvormen uit de tekst(en). Dat kan per twee of individueel.

De reus voegt altijd een -t bij de ik-vorm. De derde persoon enkelvoud gebruikt hij correct. Hij gebruikt de derde persoon enkelvoud voor de derde persoon meervoud.

Door het gebruik van een verkeerde vorm ontstaan er problemen in verband met de betekenis.

Zoekfase

3. De reus is niet vertrouwd met onze taal. Hij is van vreemde afkomst en heeft ons taalsysteem verkeerd ingeschat. In een klasgesprek worden de werkwoordsvormen onderzocht op een of andere systematiek. Als u er zeker van wilt zijn dat alle leerlingen hier actief aan deelnemen of als u denkt dat dit te moeilijk is voor uw leerlingen, kunt u dit in groepen laten voorbereiden.

Stap 2

Een middel om de persoonsvorm in een zin te vinden.

Variatie op een thema, maar er zijn twee verschillen met de vorige stap: hier moet het begrip werkwoord nog vallen (u zou dus eventueel met deze stap kunnen beginnen en de eerste links laten liggen); voorts staan de werkwoordsvormen consequent in de verkeerde persoonsvorm en moeten de leerlingen de nodige verbeteringen aanbrengen.

Aanbodfase

De leerlingen verzamelen de nonsenswoorden uit de tekst en proberen ze te vertalen. Deze opdracht kan individueel of per twee gebeuren (in het werkschrift). Laat de leerlingen niet altijd vrij in de keuze van een 'partner'. Het best plaatst u leerlingen van een heterogeen taalvaardigheidsniveau bij elkaar.

Gun de leerlingen voldoende tijd om een oplossing te vinden. Indien u te snel ingrijpt, zullen de leerlingen op de duur niet meer de moeite doen om zelf te zoeken. Reageer positief als leerlingen de sleutel vinden. U controleert of alle groepjes na een tijdje met hun 'vertaalwerk' bezig zijn. Is dat niet het geval, dan kunt u hen op weg helpen. Of beter nog: u laat dit over aan andere leerlingen.

Zoekfase

2. analyse van de woordsoort
3. analyse van de werkwoordsvorming
4. nonsenswerkwoorden verbuigen (u kunt ze ook de vertalingen laten verbuigen)

Samengevat

Stap 3

In deze stap gaat het om de plaats van de pv in de zin. Via ja-nee vragen en vraagwoordvragen ontdekken de leerlingen waar de pv in de zin staat (in correlatie met het onderwerp).

Aanbodfase

1. Een eetest (ja-nee vragen). Zet de leerlingen aan het werk. Vergeet achteraf niet te informeren naar de uitslag van de test (aandacht voor de inhoud). Hier de sleutel tot evaluatie:

Puntentelling

1. ja = 10 punten
nee = 0 punten
2. ja = 0 punten
nee = 10 punten
3. ja = 0 punten
nee = 10 punten
4. ja = 0 punten
nee = 10 punten
5. ja = 10 punten
nee = 0 punten
6. ja = 0 punten
nee = 10 punten
7. ja = 0 punten
nee = 10 punten

8. ja = 10 punten
nee = 0 punten
9. ja = 10 punten
nee = 0 punten
10. ja = 0 punten
nee = 10 punten

Uitslag van de test

80 punten en meer

Jij weet heel goed wat je eet. Je let erop dat je gezond blijft en daar horen dus groenten, fruit en melk bij. Wij hoeven jou niet meer te vertellen dat snoep en frieten ongezond zijn.

Tussen 50 en 80 punten

Jij weet wel hoe je gezond moet eten, maar soms vind je snoep en frieten toch lekkerder. Een keer zondigen is natuurlijk niet erg, maar probeer toch zo veel mogelijk gezond te blijven eten.

Minder dan 50 punten

Jij eet het liefst alles wat niet gezond is. Snoep, frieten en frisdrank vinden vaak hun weg naar je maag. Groenten en fruit kunnen ook heel erg lekker zijn, hoor. En het is een stuk gezonder.

4. De leerlingen formuleren zelf (vraagwoord)vragen. Tot nu toe zaten we duidelijk op het niveau van de betekenis. We stappen nu over naar de vorm. De fout schuilt in de woorden in de eerste kolom: de werkwoorden. Ze werden niet in de juiste vorm geschreven. De vormen komen niet overeen met het onderwerp in de zin.

Zoekfase

2-3. Analyse van een ja-nee-vraag.

5. Vergelijking van beide soorten vragen. De vraagstelling gaat niet direct in op het lesonderwerp. Mochten de leerlingen te lang over andere dingen praten, stuur de bespreking dan bewust naar topics als de plaats van de pv en het onderwerp, zodat de leerlingen hierover een theorie kunnen formuleren. Nadat de leerlingen hebben gelezen, kunt u enkele vormen met hun onderwerp op het bord noteren. Het is duidelijk dat het werkwoord een andere vorm aanneemt als het onderwerp van de zinnen verandert in getal.

Samengevat

Lesonderwerp

Nu vullen de leerlingen in de voorziene ruimte het lesonderwerp in.

Oefening

1. Deze oefening kunt u eventueel gebruiken als stap. De leerlingen moeten namelijk inventief te werk gaan om hun eigen hachje te redden.

Misschien ken je het spel *Het Oog des Meesters* wel. Dat is een gezelschapsspel waarin je met verschillende spelers samenwerkt om te winnen. Je speelt zelfs een beetje toneel, want je doet je voor als een ridder, een tovenaar, een dwerg, een elf enz. De *Meester*, dat is de spelleider, laat je dan een avontuur beleven. Je moet bijvoorbeeld een schat vinden in een verlaten burcht. De Meester weet waar de schat is en wie ze bewaakt, hij weet eigenlijk alles. Hij beschrijft de kamers, de gangen en de kelders die jullie doorzoeken, hij zegt wat er gebeurt als iemand van jullie een deur openen of een bewaker tegen het lijf lopen. Het spel bevat zelfs een twintigzijdige dobbelsteen waarmee je kunt vechten tegen draken en zo.

Ga in groepen van vier bij elkaar zitten. Jullie zijn nu de avonturiers die de schat zoeken. Jullie zijn net in een grote kamer terecht gekomen, de kamer van een boze magiër. Eigenlijk was dat niet zo'n goed idee. De Meester beschrijft deze kamer voor jullie. Bijgevoegde schets zal jullie helpen.

De meester vertelt (of u leest voor):

“De deur slaat achter jullie dicht in het slot. Daar staan jullie dan in een grote schemerige kamer, uit ruwe steen gemetseld. Ze meet ongeveer tien bij zes meter. Ze wordt slechts door enkele kaarsen verlicht en door het smeulend vuur van een groot haardvuur tegen de noordelijke wand. Er hangt wat rook in de kamer, wat het ademen bemoeilijkt.

De grond ligt vol stof. Hier en daar zijn vreemde tekens in de stenen vloer gekrast. Het achterste gedeelte van de kamer is maar half zichtbaar, omdat een zwaar gordijn het aan het zicht onttrekt. Het gordijn is halfopen, maar de noordwestelijke hoek van de kamer kan je niet zien.

In de zuidoostelijke hoek bevindt zich de deur waardoor jullie naar binnen zijn gekomen. Andere deuren zijn op het eerste gezicht niet te zien. Tegen alle wanden staan meubelen. Een groot rek, bijna vier meter lang, neemt de westelijke muur in beslag. Op het rek staan glazen, kolven, bruine glazen flessen met vloeistoffen en poeders, enkele toestellen die jullie niet kennen en ook enkele grote borden met embryo's erin. Het is niet zo duidelijk of het om menselijke of dierlijke embryo's gaat. Onder een stolp beweegt een diertje. Tegen de grond staan nog een aantal grote houten kisten. Uit een ervan schijnt af en toe een geluid te komen.

Meer naar het midden van de kamer staat een werktafel. Ze ligt vol oude boeken en rollen perkament. Een boek ligt opengeslagen. Een inktpot met ganzenveer staan klaar. Op de tafel prijkt ook een doodshoofd, dat jullie grijnzend aankijkt. De tafel heeft een lade, die op een kier staat. Vlakbij de tafel staat een met leder beklede maar al wat versleten stoel.

Tegen de zuidoostelijke hoek staat een hoge kast met twee deuren. Ze is dicht. Tegen de oostelijke wand hangt een manshoge spiegel met fraai afgewerkte houten omlijsting. O ja, in een metalen kooi die boven jullie hoofden hangt, ligt een menselijk skelet in een wat onnatuurlijke houding. Enkele lompen van vergane kleding vallen als druipstenen naar beneden.

Af en toe knettert het haardvuur. Bewoog het gordijn daar even? De hele kamer ademt een sfeer van zwarte magie uit. Zou het niet beter zijn zo snel mogelijk te maken dat jullie wegkomen?

Een van jullie waagt zich schoorvoetend tot bij het gordijn. Met een ruk trekt hij het opzij. Hij slaakt er een kreet van verbazing, want daar staan vier harnassen voor een deur. In

de hoek staart een geketende gevangene jullie verwilderd aan. Op dat moment begint uit het plafond van de kamer honderden vlijmscherpe speren naar beneden te zakken. De deuren slaan met luide klik in het slot. Het is duidelijk dat hier een mechanisme in werking is getreden. Eén harnas buldert het uit van het lachen, door de andere gaat een siddering. “Het plafond zal ons verpletteren!” roept een van jullie uit. Maar de gevangene die aan de muur vast zit, reageert: “Vraag het aan hen!” sist een stem, “vraag het aan hen voor het te laat is!”

Vier leerlingen spelen de harnassen. Met de Meester, de leerkracht, spreken zij het volgende af: harnas 1 antwoordt nooit maar lacht alleen maar, harnas 2 antwoordt enkel op ja-nee vragen, harnas 3 antwoordt op vraagwoordvragen, harnas 4 verkoopt enkel klinkklare onzin. De andere leerlingen vormen groepen avonturiers. Door vragen te stellen moeten zij erachter komen hoe zij de speren tot stilstand brengen en de kamer weer kunnen verlaten. Er wordt in rondes gespeeld.

Ronde 1: Om beurten stellen de groepen aan de harnassen een vraag. Alle harnassen reageren op hun manier. De leerlingen moeten er zelf achter komen wie waarop reageert.

Ronde 2: De groepen kiezen nu een harnas dat op hun vraag antwoordt. Wie het systeem doorheeft, kan sneller de goede antwoorden krijgen.

Ronde 3: Zoals ronde 2, maar vanaf nu mogen de groepen ook acties ondernemen. De groepen beschrijven hun handelingen. De Meester zegt wat er vervolgens gebeurt.

2. In deze oefening ligt het accent op de overeenkomst qua vorm tussen pv en onderwerp. Bij sommige persoonsvormen zou men kunnen twijfelen aan het gebruik van de OTT of van de OVT. Het sleutelwoord ‘nu’ wijst er evenwel op dat alle persoonsvormen in de OTT moeten staan.

Kleinste baby ter wereld

Nottingham (reuter) - De kleinste baby ter wereld, die vorige week in een kraaminrichting in Nottingham ter wereld kwam, (was)/is amper vijftien centimeter groot en (woog)/weegt amper 312 gram. Maar het jongetje, dat twee maanden te vroeg werd geboren, stelt het goed. De baby ademt nu ook op eigen kracht. Hij blijft wel in de couveuse. De vader van Tyler Davison kan met zijn handpalm zijn piepkleine zoon omvatten. Steven Davison, de tweelingbroer van Tyler, is wat steviger uit de kluiten gewassen: hij weegt ruim één kilogram.

Voorlopig goed

In deze oefening ligt het accent eveneens op de overeenkomst in vorm tussen pv en onderwerp.